

LE CER SEN BARREIRAS

AUTISMO GALIZA

MAREMAGNUM

 AUTISMO GALIZA

Nº 8. Ano 2004

Número Ordinario

Director

Cipriano Luis Jiménez Casas
ciprianoluis@retemail.es

Consello de Redacción

Ana Martínez Díez

Enma Cuesta Fernández

Susana Rodríguez Blanco

Estrela Vázquez Allegue

María Alonso González

Cipriano Luis Jiménez Casas

Corrección Lingüística

Azucena Vázquez, Xabier Ron Fernández e M^a do Carme Bugallo Mariño

Gravado portada

José Mª Rodríguez Iglesias «Lokis»

Edita

AUTISMO GALIZA

Rúa Home Santo de Bonaval, 74 baixo

15703 Santiago de Compostela

Tfno. 34 981 589365

Fax 34 981 589344

Móvil: 670 797656

E-mail: info@autismogalicia.org

www.autismogalicia.org

I.S.S.N. xxxx-xxxx

Dep. Legal: 378-1997

Impresión

Comercial Gráfica Nós. Príncipe, 22 baixo - Vigo

Sumario

7

Editorial

LE CER SEN BARREIRAS E PERSOAS CON DISCAPACIDADE

9

LE CER SEN BARREIRAS
ACCESIBILIDADE UNIVERSAL/DESEÑO PARA TODOS

Cipriano Luis Jiménez Casas

25

CARENCIAS ERGONÓMICAS E INTERACCIÓN HUMANA

Xoán A. Leiceaga Baltar, Alexandre Alfonso Cornes, Xavier Alfonso Cornes

31

TURISMO ACCESIBLE. CARA A UN TURISMO PARA TODOS

Diego Javier González Velasco

Licenciado en Dereito. Universidade Autónoma de Madrid

49

BALNEARIOS EN ESPAÑA

Javier Álvarez Dávila

Licenciado en Dereito. ICADE e Executive MBA. Instituto de Empresa

57

A XERONTOLOXÍA, O ENVELLECIMENTO E A DISCAPACIDADE
INTELECTUAL

Luís Meleiro Rodríguez, Jorge Quintana Mirón, Marta Vila Taboada,
Pilar Marante Moar, Susana Lodeiro Fernández,
Sonia Seijas Ramos & José Carlos Millán Calenti

69

ENVELLECIMIENTO CON DISCAPACIDADE INTELECTUAL
A ADAPTACIÓN DOS RECURSOS

Fidel Ramos Ibáñez

*Licenciado en Filosofía e CC da Educación. Doutor en Socioloxía.
Universidade de Valladolid*

79

ESPAZOS ACCESIBLES: UN PROBLEMA DE MERCADO

Manuel de Lario Alquezar

Licenciado en Geografía e Historia

87

O TURISMO RURAL: DIFICULTADES E SOLUCIÓNS ANTE A
CEGUEIRA E A DEFICIENCIA VISUAL

José Ángel Abraldes Rodeyro

Licenciado en Dereito. Universidade de Santiago de Compostela

95

AUTODETERMINACIÓN E CALIDADE DE VIDA PARA AS PERSOAS
XORDAS

Amparo Minguet Soto

Profesora de Educación Xeral Básica. Valencia

103

LE CER SEN BARREIRAS E PERSOAS CON AUTISMO

Xoán Carlos González Campos, Amanda Lago Cabaleiro, Berta Meijide Rico,
Mª Antonia Paz Jiménez, Susana Rodríguez Blanco e Ana Rodríguez Díaz

111

ALGÚNS PROBLEMAS ACTUAIS RESPECTO Á DEFINICIÓN E AO
DIAGNÓSTICO DA SÍNDROME OU TRASTORNO DE ASPERGER

Mercedes Belinchón Carmona

*Profesora Titular de Psicoloxía. Universidade Autónoma de Madrid.
Facultade de Psicoloxía e Centro de Psicoloxía Aplicada*

129

AUTISMO. A VERDADE SOBRE UN CÁRCERE MENTAL

Bernadette Rogé, Marie-Laure Théodule

BALNEARIOS EN ESPAÑA

Javier Álvarez Dávila*

Licenciado en Dereito. ICADE e Executive MBA. Instituto de Empresa

RESUMO

O turismo de saúde é un sector en crecemento e sometido a un proceso de profundos cambios, tanto dende o punto de vista da demanda como sobre todo da oferta, afectada pola confusión que se deriva do escaso desenvolvemento dunha normativa específica que regule o funcionamento da actividade.

Ata a data, a actividade veuse desenvolvendo nun contorno de pouca competencia. Non obstante, os numerosos proxectos de novas aperturas ou de remodelación e ampliación, así como a progresiva importancia adquirida por un novo perfil de público novo e urbano, están cambiando substancialmente o marco de competencia no sector.

Introducción

Este artigo aborda a análise do sector do turismo de saúde no seu conxunto, entendendo como tal aquel que se orixina co fin de obter beneficios fundamentalmente relacionados coa saúde, aínda que tamén poida vir acompañado de motivacións estéticas, de relax ou incluso lúdicas; así como a actividade dos distintos operadores que interveñen no dito sector.

* Director comercial de DBK, dende 1996, empresa líder en España na realización de estudos sectoriais. Foi analista en **DBK, Euroresearch, S.A.**, empresa dedicada á Consultoría na Organización e RR.HH e en **Urbaser, S.A. (Grupo Dragados)**

Publicación de diversos artigos sobre a xestión empresarial e o marketing en diarios económicos e en revistas especializadas.

Colaborador habitual nos programas “Ingreso en Cuenta” e “Plaza Financiera” de Radio Economía (2000-2003) e diferentes intervencións na Radio Intereconomía e na Radio Intercontinental.

Atendendo ás características dos distintos tipos de establecementos que integran o sector, procedemos á diferenciación entre tres tipos de operadores:

- *Balnearios ou estacións termais*. Unicamente consideraremos balneario o que comunmente se coñece como estación termal, que precisa a disposición de augas mineromedicinais declaradas de utilidade pública para ser considerada como tal. De tal xeito que, non se consideran balnearios os centros que realizan tratamentos mediante o emprego de augas de orixe mariña, nin tampouco aqueles que realizan tratamentos de saúde e beleza mediante o emprego da auga.

Neste sentido, resulta útil a definición que emprega a Asociación Nacional de Estacións Termiais (ANET), que considera balnearios ou estacións termiais aquelas instalacións que dispoñen de augas mineromedicinais declaradas de utilidade pública, servizo médico e instalacións adecuadas para levar a cabo os tratamentos que se prescriban.

- *Centros de talasoterapia e centros especializados en saúde e beleza*. Trátase de establecementos que contan con aloxamento propio ou asociado, e que se posicionan comercialmente no ámbito do turismo de saúde. A disposición de servizos de saúde e beleza é o distintivo fundamental destes establecementos de cara á captación de clientes.

En función dos tipos de servizos e dos tratamentos prestados, cabe distinguir:

- 1) Centros de talasoterapia (empregan auga do mar).
- 2) Centros especializados en saúde e beleza.
- 3) Hoteis con oferta complementaria de servizos de saúde e beleza, ou hoteis con SPA (“Salute Per l’Acqua”).

O marco regulatorio aplicable ao sector caracterízase pola súa indefinición. Así, mentres que as estacións termiais si desenvolven a súa actividade no marco dunha ampla normativa, no resto de establecementos non existen normas específicas que regulen a súa actividade, máis alá das referidas aos establecementos turísticos.

Na actualidade, unicamente a Comunidade de Murcia conta cun Regulamento que regula a actividade dos centros de talasoterapia, á vez que a dos balnearios.

Estrutura do Sector

En España contabilízanse un total de 93 estacións termiais legalmente constituídas e en funcionamento, ascendendo a 12.439 prazas a súa oferta de aloxamento propia. Deles, Galicia concentra nesa data o 16,9% da capacidade hoteleira propia dos balnearios, seguida de Cataluña (14,8%) e Aragón (12,6%).

Os balnearios contan cunha extensa rede de establecementos hoteleiros asociados, que nutren de clientes aos centros.

Estímase que a dita oferta pode roldar as 30.000 prazas.

A finais do ano 2002 os centros de talasoterapia ascendían a 22, cunha oferta conxunta de 8.979 prazas hoteleiras; sendo 24 os centros de saúde e beleza, cunha capacidade hoteleira de 6.892 prazas.

Canarias (cinco centros e 5.500 prazas) figura como a Comunidade cunha oferta máis ampla de centros de talasoterapia, seguida de Murcia (cinco centros e mais de 1.300 prazas).

As prazas de aloxamento dos centros de saúde e beleza repártense entre as Comunidades de Andalucía (42,7%), Cataluña (21,7%), Comunidade Valenciana (18,2%) e Canarias (17,3%).

Competencia

A oferta de balnearios presenta un elevado grao de fragmentación, dado que apenas se detectan grupos de empresas e predominan as sociedades encargadas da explotación dun único balneario, o que dá unha idea do aínda baixo grao de profesionalización da xestión.

A localización do balneario supón un factor clave do éxito para competir neste mercado. Por un lado, imponse a necesidade de dispoñer de augas minero-medicinais, cunhas propiedades que poden condicionar a especialización do centro en determinados tratamentos. Por outro, os potenciais clientes toman a decisión de acudir a determinado balneario en función das posibilidades de ocio que ofrezca a zona onde estea situado.

Deste xeito, salvo que presenten un alto grao de especialización, os balnearios compiten fundamentalmente con outros centros situados na mesma área xeográfica.

Así mesmo, os balnearios tamén se enfrontan á competencia suscitada por outros establecementos turísticos que exercen un crecente efecto de substitución, como os centros de talasoterapia e os centros especializados en tratamentos de saúde e beleza.

Os centros de talasoterapia e de saúde e beleza, e os hoteis con SPA desenvolven a súa actividade nun contorno pouco regulado, dadas as lagoas normativas aplicables a este tipo de establecementos, ao contrario do que ocorre no segmento de estacións termiais, sometido a un marco legal específico e claro.

Así, non é estraño encontrar establecementos autodenominados “balnearios” ou “balnearios urbanos”, a pesar de non cumpriren co requisito de teren augas mineromedicinais declaradas de utilidade pública. Tamén é frecuente que algúns centros estean dotados do cualificativo “SPA”, cando as súas instalacións neste sentido distan de ser relevantes, tratándose máis ben dunha cuestión de marketing.

A pesar desta confusión en torno á catalogación da oferta de turismo de saúde, esta circunstancia perde relevancia dende o punto de vista do cliente, xa que este busca na maioría dos casos determinados tratamentos ou servizos, ou simplemente descanso e relax, sen reparar na denominación específica do establecemento. Cando menos, así sucede con frecuencia entre o público máis novo, de tipo urbano, grupo de demanda que maior crecemento está rexistrando nos últimos anos.

Entre os tres tipos de establecementos que integran a oferta global do turismo de saúde non se establece una competencia directa ao cen por cento, nin se trata de substitutivos perfectos. Non obstante, a relación entre eles vaise estreitando, e cada vez compiten máis abertamente por accederen ao segmento de poboación máis novo.

Por outra banda, na actividade das estacións termiais cabe destacar a intervención pública, xa que o Programa de Termalismo Social do IMSERSO para persoas maiores supón unha importante fonte de ingresos para os balnearios.

As tres cuartas partes das estacións termiais existentes participan habitualmente no programa do IMSERSO. Grazas a el, algúns balnearios puideron permanecer abertos e outros moitos ampliaron os seus días de apertura, ademais de gozar dunha estabilidade na xeración de ingresos.

Nalgúns balnearios, os clientes proporcionados por este programa chegaron a representar unha proporción demasiado elevada do negocio, mostrando así una excesiva dependencia respecto desta fonte de ingresos, co conseguinte descenso da rendibilidade da actividade, fronte ás marxes cando traballas con clientela privada.

Por estas causas, algúns balnearios están dedicando esforzos adicionais para complementar a súa oferta e mellorar os seus servizos e instalacións, co fin de atraer novos grupos de demanda máis rendibles e atenuar a súa dependencia respecto do programa do IMSERSO.

Facturación do Sector

No ano 2002 o volume total de negocio xerado polo conxunto de establecementos dedicados ao turismo de saúde cifrouse en 605,60 millóns de euros, un 18,3% máis en relación co 2001, o que supón unha lixeira aceleración respecto aos anos precedentes. Estimamos que o 2003 cerrou o exercicio cun crecemento preto do 20%, e que durante o 2004 a facturación do sector pode crecer entre un 17% e un 18%, acadando un volume de negocio superior a 850 millóns de euros.

A cifra de negocios obtida polas estacións termiais xerou durante o 2002 e o 2003 un aumento preto do 10%, acadando os 180 millóns de euros. O Programa de Termalismo Social do IMSERSO supuxo a cuarta parte da súa facturación total.

Os centros de talasoterapia e de saúde e beleza xeraron no ano 2003 unha cifra de negocio estimada de 420 millóns de euros, cun incremento do 22% respecto do 2002.

As grandes cadeas hoteleiras constituíron o motor de desenvolvemento do segmento de hoteis con SPA, que entre 1999 e 2002 practicamente triplicou a súa facturación, acadando a cifra de 90 millóns de euros no último ano, un 23,2% máis en relación co 2001, no que a taxa de crecemento foi do 21,8%.

Tendencias

Durante os próximos anos, a composición da oferta de turismo de saúde experimentará profundos cambios, motivados polo forte crecemento da demanda e os numerosos proxectos de apertura de centros en curso.

Nun escenario de rápida proliferación de novos centros, faise cada vez máis necesaria a existencia dunha normativa específica que regule a actividade de centros distintos aos balnearios, dado que a confusión actual podería derivar en serios prexuízos para o sector.

Pola súa parte, os balnearios deberán apostar por unha clara estratexia de diferenciación respecto dos novos centros que entraron na competencia con eles sen dispoñer de augas termais.

Una tendencia en auxe é o desenvolvemento de servizos turísticos de valor engadido complementarios das augas termais (instalacións deportivas, golf, turismo natural e de aventura), dentro do novo concepto de “termoludismo”.

Existen numerosos proxectos en curso no segmento de talasoterapia e saúde e beleza, sendo crecente a incorporación destes servizos á oferta de complexos turísticos como reclamo para a clientela. Incluso prevemos que, a medio prazo, practicamente todos os complexos hoteleiros con categoría superior a tres estrelas incorporen servizos SPA á súa oferta.

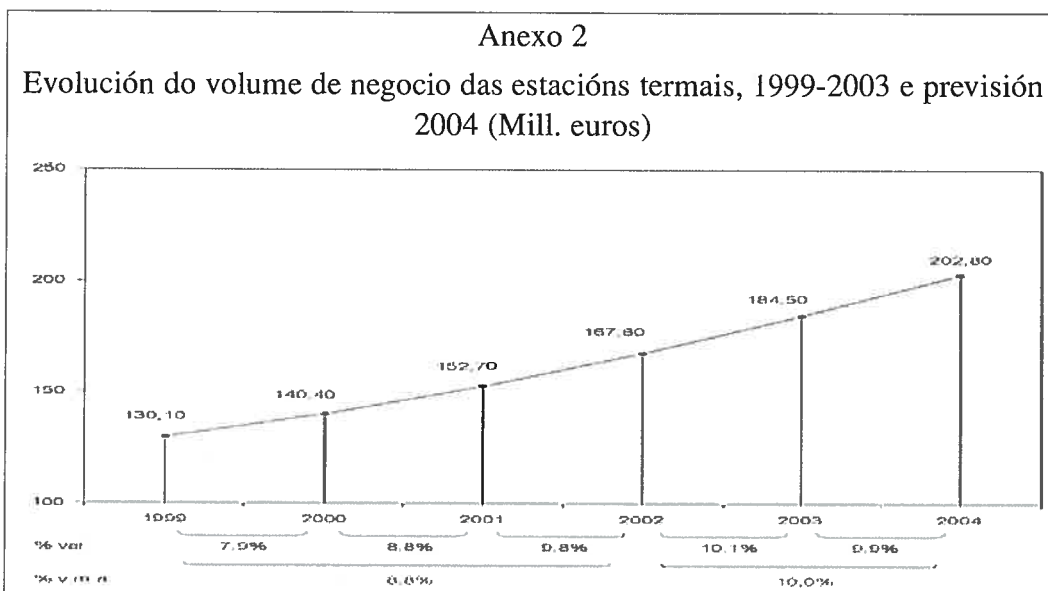
Anexo 1
Datos de síntese, 2002.

Principais magnitudes

Número de establecementos

• Estacións termais	93
• Centros de talasoterapia	22
• Centros de saúde e beleza	24
• Hoteis con SPA	50

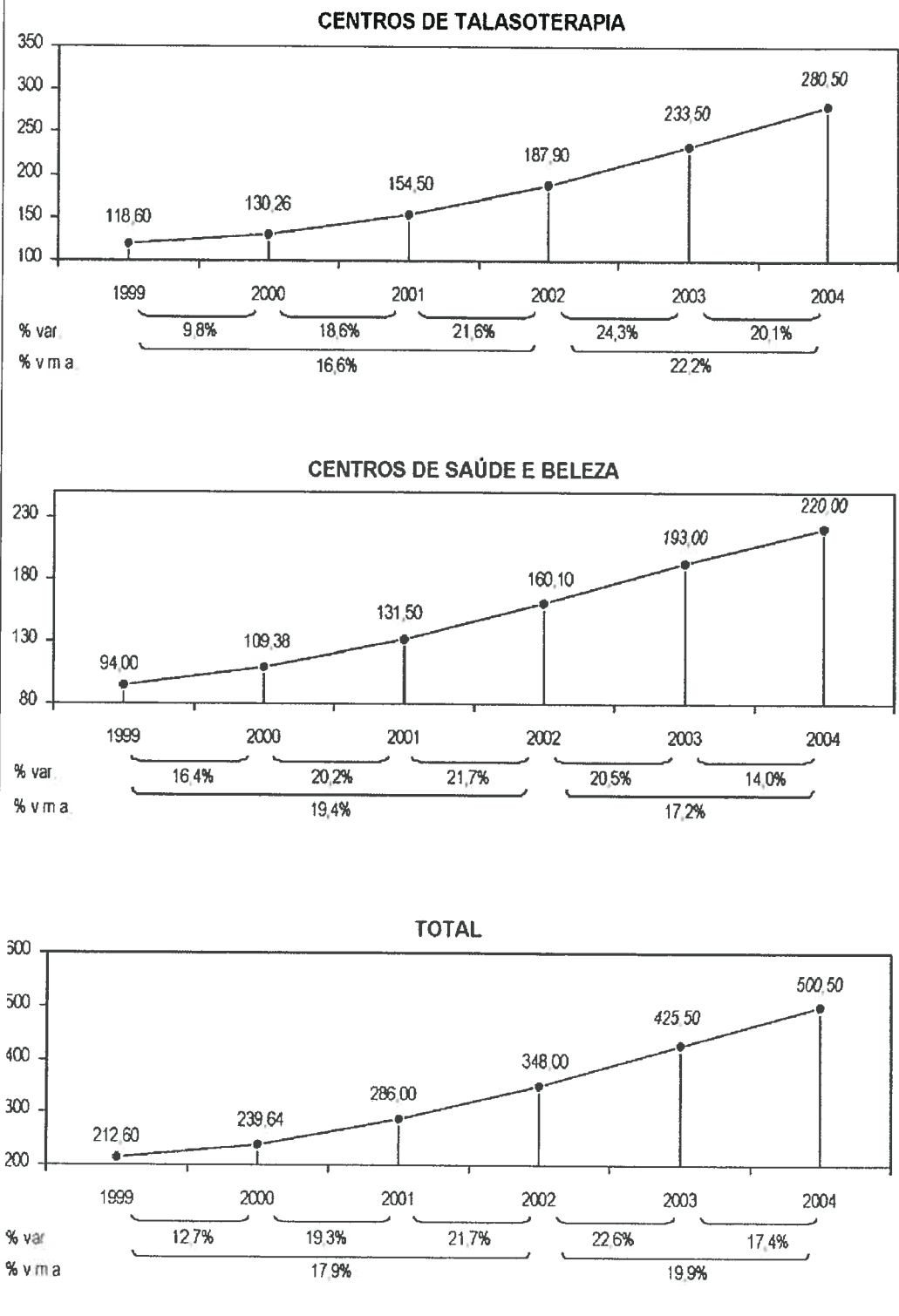
Fonte: Informe Especial “Balnearios” de DBK.

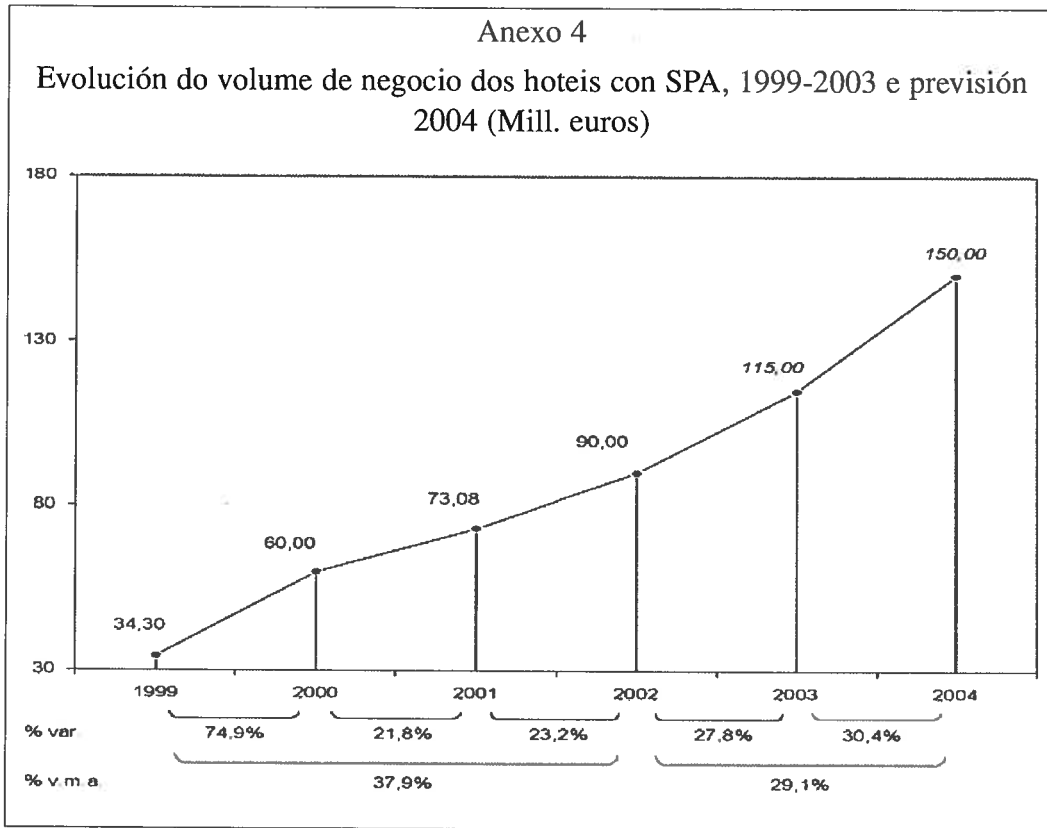
Fonte: DBK.

Anexo 3

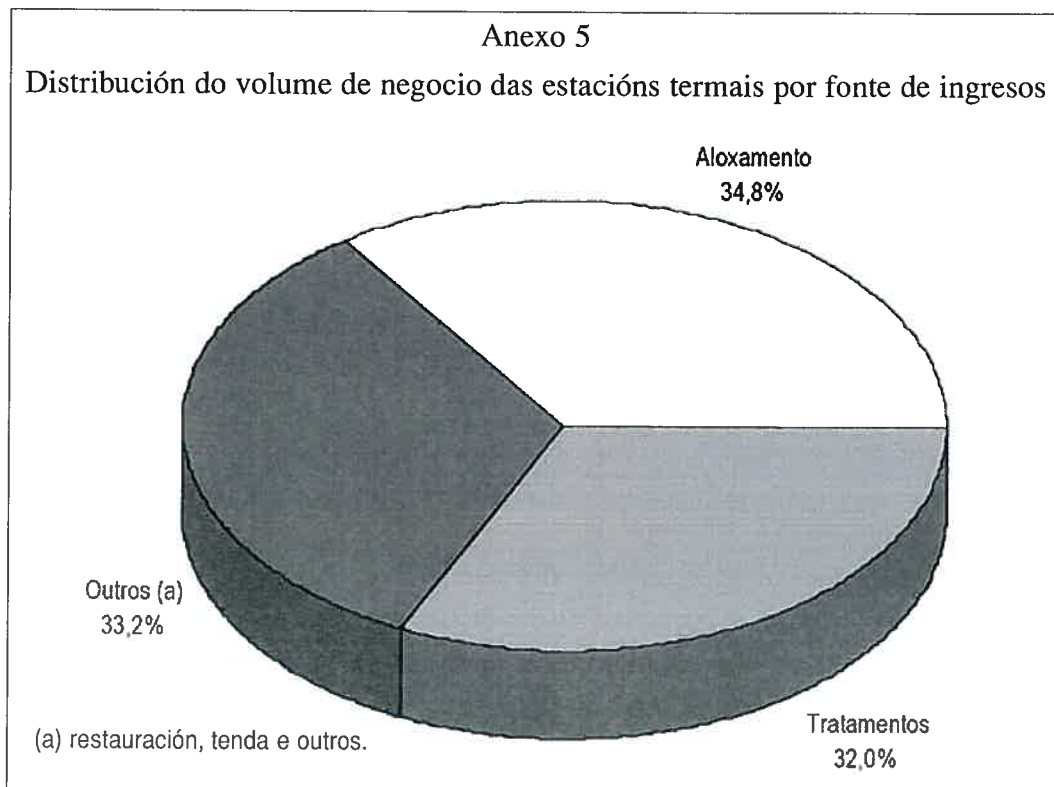
Evolución do volume de negocio dos centros de talasoterapia e dos centros de saúde e beleza, 1999-2003 e previsión 2004.

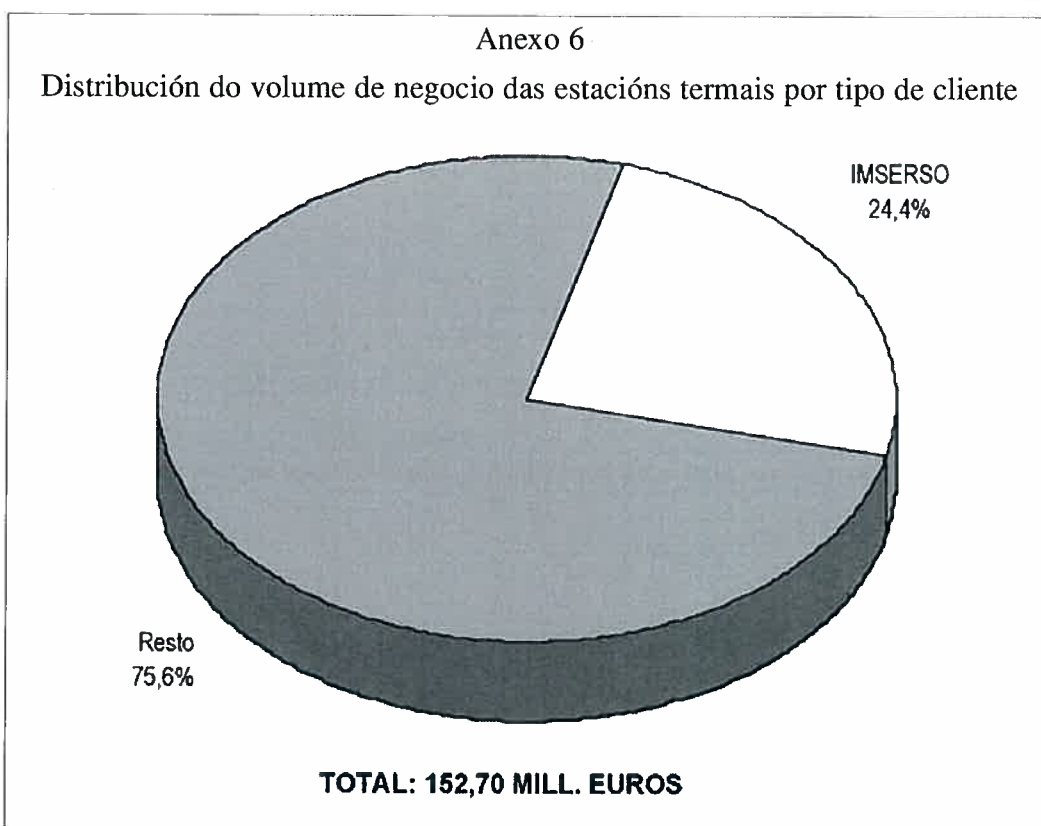
Fonte: DBK.

Fonte: DBK.

Fonte: DBK.

Fonte: DBK.

MEMBROS DE AUTISMO GALICIA

APACA

Asociación de Pais de Autistas e
Psicóticos da Comarca de Arousa
✉ Rúa Moreira, nº 29
36613 Vilanova de Arousa (Pontevedra)
☎ 986 501 548

APACAF

Asociación de Pais de Persoas con
Trastorno do Espectro Autista do Centro
de Apoio Familiar "A Braña"
✉ Rúa Pracer, nº 5-3º B
36202 Vigo (Pontevedra)
☎/☎ 986 226 647
E-mail: info@apacaf.org

APA MECOS

✉ Rúa A Ramalleira, nº 12
36000 Vilaboa (Pontevedra)
☎ 986 304 626
E-mail: mcgarciav@terra.es

A.S.P.A.N.A.E.S.

Asociación de Pais de Persoas con
Autismo e outros TXD da Provincia de A
Coruña
✉ Rúa Camiño da Igrexa, nº 40 - baixo
15009 A Coruña
☎ 981 130 044
☎ 981 130 787
E-mail: aspanaes@yahoo.es

AUTISMO OURENSE

✉ Rúa Alférez Provisional, nº 2
entrechán
32003 Ourense
☎/☎ 988 219 389
E-mail: autismor@teleline.es

AUTISMO VIGO

✉ Rúa García Barbón, nº 108-1º B
36201 Vigo (Pontevedra)
☎ 986 437 263
☎ 986 228 528
E-mail: autismovigo@telefonica.net

B.A.T.A.

Asociación para o Tratamento do Autismo
✉ Baión
36614 Vilanova de Arousa (Pontevedra)
☎ 986 565 128
☎ 986 565 944
E-mail: asociacion-bata@wanadoo.es
www.autismobata.com

APA CASTRO NAVÁS

Centro Ocupacional-Residencial para
persoas adolescentes e adultas con Autismo
✉ Navás, nº 11-Priegue
36391 Nigrán (Pontevedra)
☎ 986 206 299
E-mail: apacastronavas@mundo-r.com

FUNDACIÓN MENELA

✉ Avda. Marqués de Alcedo, nº 19
36203 Vigo (Pontevedra)
☎ 986 423 433/902 502 508
☎ 986 484 228
E-mail: fundacion@menela.org
www.menela.org
www.portalcami.net

FUNDACIÓN AUTISMO CORUÑA

✉ Rúa Camiño da Igrexa, nº 40 - baixo
15009 A Coruña
☎/☎ 981 130 553
E-mail: autismocoruna@yahoo.es

APA MENELA

(Asociación de Pais do Centro de
Educación Especial «Menela»)
E-mail: APAMENELA@terra.es

RAIOLAS - AUTISMO LUGO

Asociación de Pais de Persoas con Trastornos
Xeneralizados do Desenvolvemento
✉ Parque de Frigsa-Nave Asociacións
(Local nº 6)
27003 Lugo
☎ 982 214 504
E-mail: raiolas-lugo@terra.es

SOLICITUDE DE SUBSCRICIÓN

Si, desexo recibir a revista MAREMAGNUM, directamente no meu domicilio ó prezo de 12,02 euros exemplar, IVE incluído

Forma de pagamento: Domiciliación bancaria
 Xiro Postal
 Talón bancario

A nome de **AUTISMO GALIZA**
 Rúa Home Santo de Bonaval, 74 baixo
 15703 - Santiago de Compostela

Nome e apelidos

Enderezo

Código Postal Teléfono

DATOS PARA A DOMICILIACIÓN BANCARIA

Banco/Caixa.....

Axencia Nº

Poboación Provincia

Nome do titular

Prégolles carguen na miña conta/libreta nº
o pagamento dos recibos que lles presente anualmente MAREMAGNUM na
miña calidade de subscritor a dita publicación.

Sinatura

En, a de de

